Poštnina plačana v gotovini

Prezzo - Cena Lir 0.40

Slovenski dom

Štev. 227. V Ljubljani, v četrtek, 2. oktobra 1941-XIX Leto VI

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Duce pregledal sestavo novih bataljonov milice

Med manifestacijami rimskih množic so bile tem najpopolnejšim miličniškim pehotnim bataljonom slovesno izročene nove zastave

Rim, 2. oktobra s. Duce je včeraj na Viale del Re pregledal štiri bataljone novega sestava milice. Označba teh bataljonov je Mussolinijeva začetnica »M.« Sestavljeni so v glavnem iz tistih ki, so se udeležili zadnjih vojska, posebno one v Grčiji, kjer so Črne srajce ponovile svoja junaška in požrtvovalna dejanja.

Štirje bataljoni, ki jih je včeraj pregledal Mussolini, so samo na grško-albanskem bojišču imeli 158 mrtvih in 442 ranjenih. Ti bataljoni, ki so dali tako svetel dokaz hrabrosti, so pred kratkim v Italiji končali dobo nadaljnjega urjenja, ki naj še pomnoži njihovo uporabljivost. Mogoče je pri tem govoriti o četah, ki so dosegle najvišjo stopnjo v vojaško tehnični popolnosti. In v teh četah se opaža jasni obraz prostovoljske milice za državno varnost, trdne posadke v vojni in v miru.

Včerajšnja slovesnost je potekala v osrčju zelo obljudenega rimskega predela Trastevere. Toda tam so se sešla zastopstva vse prestolnice, ki so vzdolž poslopja ministrstva za narodno vzgojo tvorila brezprimerljiv obroč, nad katerim se je dvigal sijaj praporov in znamenj.

Štirje bataljoni so bili postavljeni vzdolž senčnate ceste, približno kilometer na dolgo. Bili so v popolni bojni opravi z orožjem nove pehote, nadvse ponosni v svojem atletskem telesnem videzu, kot vojaki in legionarji. Kazali so se občinstvu kot strnjen sklop, ki ga oživlja popolen vojaški izraz.

Duce je prišel tja ob 9. v spremstvu vrhovnega poglavarja milice. Vojaki so pozdravili z orožjem, nato pa je Mussolini začel z natančnim pregledom čet. Pri tem so ga spremljali: glavni pribočnik Galbiati, tajnik stranke, podtajniki oboroženih sil ter načelnik nemškega vojaškega odposlanstva v Italiji von Rintelen. Praporščakom je izročil nove zastave.

Pri prihodu je Duceja sprejelo navdušeno pozdravljanje. Pozdravljanje se je nadaljevalo in postoterilo ter spremenilo v krik radosti, ko se je Mussolini prikazal sredi množice. Z naglim korakom se je med vpitjem ter navdušenim plapolanjem zastav podal na oder pred poslopjem ministrstva. Na sosednjem odru je bilo tudi zastopstvo hrvaških ustašev s svojim tajnikom Blažem Lorkovičem in v spremstvu podtajnika fašistovske stranke Mezzasoma. Na poklone gostov je Mussolini smehljaje se odgovoril z rimskim pozdravom. Tako je pozdravil tudi člane vlade, visoke državne uradnike, strankarske dostojanstvenike ter generale oboroženih sil. Na svoj oder je Duce povabil zastopnika voditelja nemškega vojaškega odposlanstva.

Še preden so zabobneli bobni, je suhi in odsekani korak legionarjev naznanil začetek mimohoda. Na čelu bataljonov so nesli črni prapor, ki jim ga je malo poprej izročil Duce. Po tlaku je močno odmeval rimski korak. Zbrano ljudstvo je metalo šopke rož.

Ko je poslednji bataljon sestava »M« šel v rimskem koraku mimo, se je Duce obrnil na drugo stran odra, kjer so na Via Ascianghi že bili 8. nato 16., za tem 29. in nazadje 85. bataljon, ki so prišli na okrog med tisoči fašistovske mladine. Legionarji so zopet pozdravili z orožjem, načelnik glavnega štaba milice pa je zapovedal pozdrav Duceju. Takoj nato se je iz bataljonov dvignila »Giovinezza«. Nato je zbor zapel »Legionarjevo molitev«. Duce je pozorno poslušal pesem. Nato je legionarjem spregovoril nekaj ponosnih vzpodbudnih besed.

Izrazil je svoje zadovolstvo načelniku štaba ter smehljaje se odgovarjal pozdravom množice. Pozdravi so se ponavljali in živo nadaljevali vzdolž vse njegove poti po cestah, ovešenih z zastavami.

Novi podatki o zmagi italijanskih oddelkov na ukrajinskem bojišču

Vzhodno bojišče, 2. oktobra. s. Posebni dopisnik agencije Stefani poroča:

Akcija nekaterih velikih enot italijanskega ekspedicijskega zbora, ki je privedla do ustvaritve onega obsežnega žepa, o katerem je bilo poročano včeraj, je bila danes skoraj končana. Enote, ki so sodelovale pri tem nastopu ter ustvarjale žep, so včeraj nadaljevale z uničevanjem zadnjega nasprotnikovega odpora in so zdaj tudi že skoraj docela očistile razne predele.

Posledica tega nastopa je, da je nasprotnik imel zelo hude izgube, večje, kakor so bile sporočene včeraj. Razen premnogih mrtvih in ranjenih je italijanskim vojakom padlo v roke vsaj 7000 ujetnikov. Ta številka jasno dokazuje važnost operacij, ki so jih izvedle hrabre čete. Uničevalna bitka zoper ruske oddelke, postavljene nasproti Italijanov onstran Dnjepra, se torej zmagovito zaključuje. Genialnost vojnega načrta, ki ga je zamislilo poveljstvo italijanskega ekspedicijskega zbora, zagon in hrabrost vojakov, so tako zagotovili veličastno zmago italijanskemu orožju na ruskih tleh.

Hitlerjev glavni stan, 2. oktobra. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja naslednje uradno vojno poročilo:

Operacije vzhodno od Dnjepra potekajo vseskozi uspešno. Vzhodno od Dnjepropetrovska je divizija tankov v nenadnem sunku zavzela več sovjetskih baterij. Severno odtod je tankovska divizija naletela na sovjetske tanke in uničila 45 od 80 sovjetskih tankov. Ostanek je bil pognan v beg.

Bojna letala so v noči na 1. oktober napadla vojaške naprave v Moskvi.

Vojno poročilo štev. 486

Nove angleške izgube na Sredozemlju

Uradno vojno poročilo št. 486 pravi:

Severna Afrika: Naša letala so z uspehom bombardirala postojanke in angleška skladišča pri Marsa Matruhu.

Nemška letala so napadla in zadela angleški parnik in bombardirala pristaniške naprave v Tobruku. Sestrelila so bombnik vrste »Blenheim«, ki je skušal napasti naš trgovski parnik.

Angleška letala so izvedla polete nad Benghazi in Tripoli, kjer so poškodovala nekaj cest in nekaj stanovanjskih poslopij. Eno napadajoče letalo je bilo sestreljeno v plamenih v Tripoliju, neko drugo pa v Benghaziju.

Vzhodna Afrika: Naši oddelki so izvedli uspešne izvidniške pohode med angleške črte.

Včeraj popoldne je skupina sedmih lovskih letal, ki je v nizkem poletu napadla neko pristanišče na Siciliji, bila prestrežena od naših lovcev. Naši lovci so sestrelili eno angleško letalo, pilot letala pa se je s padalom spustil na odprto morje pri Punti Scaraniji. Neko naše letalo Rdečega križa, ki je bilo poslano na pomoč angleškemu letalcu, je bilo napadeno od sedem letal vrste »Hurricane«. Naši lovci, ki so križarili okoli, so nenadno posegli in razbremenili naše letalo, ki je hitelo na pomoč in so sestrelili dve angleški letali v plamenih.

Angleško brodovje je po hudih udarcih, prizadejanih od našega letalstva, omenjenih v izrednem vojnem poročilu št. 484, pri svojem povratku proti Gibraltarju doživelo novo škodo od naših podmornic na morju, koder so ladje morale pluti. Pet naših podmornic je uspešno napadlo angleško brodovje in z gotovostjo potopilo vsaj eno angleško ladjo.

Slovesen začetek delovnega leta Italijansko-nemškega društva v Italiji

V Rimu sta ob tej priliki v navzočnosti Mussolinija imela pomembne govore minister Pavolini in nemški poslanik

Rim, 2. oktobra. s. V navzočnosti Duceja se je včeraj v Rimu ter po vsej Italiji začelo delovno leto italijansko-nemškega društva. V sedežu rimske podružnice so Duceja pričakovali: zunanji minister grof Ciano, tajnik stranke, drugi ministri in državni podtajniki ter člani vrhovnega vodstva fašistovske stranke.

V veliki dvorani je bilo polno občinstva. Navzoči so bili japonski poslanik ter poslaniki držav članic trojne zveze, številni zastopniki nemškega poslaništva, nemški častniki in člani nemške naselbine v Rimu, Blaž Lorkovič s hrvaškim zastopstvom, senatorji in narodni svetniki, voditelji kulturnih ustanov, predsedstvo italij.-nemškega društva, gosto zastopstvo oboroženih sil, visoki uradniki, dostojanstveniki stranke in drugo občinstvo.

Mussolinija je pri vstopu v dvorano spremljal nemški poslanik von Mackenzen ter minister Pavolini, ki je kot predsednik društva spregovoril prvi. Spominjal se je začetkov te ustanove. Po vojni v vzhodni Afriki in po oborožitvi Porenja sta se Italija in Nemčija podvizali, da združita svojo usodo zoper zlagani versailleski red. Minister je orisal nagli in uspešni razvoj društva, nato pa je dejal:

»Sovražnikova propaganda, t. j. organizirano načrtno angleško in ameriško laganje, skuša te dni spet enkrat širiti najbolj nore in nesmiselne čenče. Resnica je, da je italijansko ljudstvo ponosno na žrtve, katere prenaša, da bi konec koncev vendarle doseglo v dejanju svojo neodvisnost na svetu in na morjih. V italijanskem ljudstvu vsak dan raste bojevniško spoštovanje za nemškega sobojevnika: za Hitlerjevega vojaka, za Hitlerjevega Nemca. V srcih je vzraslo in se v njih poglablja lojalno tovarištvo, kateremu so tuje bežne motnje in tuje vsako valovanje čustev. Stiki, kakor je ta, so eden izmed številnih izrazov tega tovarištva.«

Minister je potem govoril o kulturnem delovanju društva in dejal, da se to delovanje kaže v vedno obsežnejšem medsebojnem duhovnem izmenjavanju. Obe omiki, nemška in italijanska, spet očiščeni do lastne samobitnosti, se dopolnjujeta in se bližata temu, da bosta stebra nove evropske omike. To je delo, ki sta ga oba voditelja hotela in ki ga orožje ter vojna neustavlja. Je delo, ki se iz vojne znova poraja ter s svojo lučjo gre pred zmago in jo naznanja.

Zatem je povzel besedo nemški poslanik v. Mackenzen, ki je dejal, da se sredi vojne in sredi žvenketa orožja začenja novo delovno leto društva. To je slovesna ura, ki dobiva v Ducejevi navzočnosti posebno posvečenje. Društvo mora biti navzlic vojni in še posebej zaradi nje shajališče za italijansko-nemško kulturno izmenjavo in stike. Vi, Duce, voditelj italijanskega ljudstva, se danes udeležujete te prireditve, posvečene kulturi. To je priznanje vsebini in moralnim nagibom te vojne, in za to priznanje smo vam, Duce, zelo hvaležni. Os je politično dejstvo, ki so mu pogoj zgodovinski, geopolitični in gospodarski činitelji. Temelji na duhovnih revolucijah voditeljev obeh narodov. Nikdar ni bilo dobe, v kateri bi politični in kulturni odnošaji med Italijo in Nemčijo stali na tako trdnem političnem temelju kot danes, ko se italijansko in nemško ljudstvo z ramo ob rami borita za novi moralni red v Evropi, v največji vojaški in duhovni tekmi vseh časov. Tudi v novi Evropi bosta naša naroda stebra zahodne omike in vsi vemo, da sta to trdna in globoko zasidrana stebra. Na koncu govora je nemški poslanik sporočil pozdrave predsednika nemško-italijanskega društva, von Tshammerja ter se spomnil tudi bojevnikov obeh držav na vseh bojiščih ter njihovih junaštev, katerim bo nova Evropa dolgovala svojo obnovitev. Zatem je predaval senator Balbino Giuliano o »Germanizmu in risorgimentu«.

Med slovesnostjo se je na trgu Colonna zbrala velika množica, kateri se je Duce moral prikazati na balkonu. Manifestacije so trajale več minut. Ob Duceju je bil tudi poslanik von Mackenzen. Množica je vzklikala »Duce« in pa »Zmagali bomo«, nato je Mussolini med nepretrganimi manifestacijami zapustil sedež društva.

Navodila korporacijskega ministra glede izvajanja uredbe o omejitvi prodaje oblačil

Rim, 2. okt. s. Korporacijski minister je naslovil na vse prefekte v zvezi z novo uredbo o prodajanju tekstilnih izdelkov sledečo brzojavko: V zvezi z odloki, ki so včeraj stopili v veljavo in po katerih se ustavlja prodaja tekstilnih izdelkov, nogavic, obutve in drugih oblačilnih predmetov, se poudarja, da je uvedbo tega odloka narekovala nujnost, da se imenovano blago razdeljuje po nakaznicah, ker se je ugotovilo, da so si ljudje to blago čezmerno in brez pravega razloga nakupovali, ker so podlegli razburljivim govoricam. Nemudoma je bilo treba zagotoviti vsakomur najmanjšo možno količino tega blaga in ta cilj je imela zakonska odredba, ki uvaja nakaznice. Zato morajo biti vse oblasti stroge pri izvajanju nadzorstva nad prizadetimi tvrdkami in nakupovalci, da bodo vsi spoštovali odredbe, ki urejajo nakupovanje in prodajanje oblačilnih predmetov. Korporacijski minister je obenem sklical sestanek korporacije za oblačila, da bodo v zvezi z novimi ukrepi pretresali vprašanja, ki zanimajo to panogo in tudi izvedbo novih odredb.

Blaž Lorkovič izročil Mussoliniju zgodovinski meč Frankopanov

Rim, 2. oktobra. s. Duce je v Beneški palači sprejel tajnika ustaške stranke Blaža Lorkoviča in njegova sodelavca Vlada Hercega ter Franca Miletiča. Pri sprejemu sta bila navzoča tajnik stranke minister Šerena ter načelnik fašistovskega zastopstva na Hrvaškem. Blaž Lorkovič je Duceju sporočil pozdrav poglavnika nove Hrvaške ter mu izrazil hvaležnost hrvaškega ljudstva, ki ve, kaj dolguje fašistovski Italiji. Nato mu je v imenu poglavnika izročil zmagoviti zgodovinski meč Frankopanov, znamenje hrvaških bojevniških odlik. Duce se je Blažu Lorkoviču zahvalil za pomembno darilo in izrekel besede živih simpatij za novo Hrvaško in za njenega poglavarja.

Minister za korporacije pri začetku Ljubljanskega velesejma

Ljubljana, 2. oktobra. Fašistovsko vlado bo pri slovesnem začetku ljubljanskega velesejma zastopal minister za korporacije Eksc. Ricci. Njegova navzočnost priča, koliko važnost polaga vlada na to prvo večjo gospodarsko prireditev v Ljubljanski pokrajini in na njen uspešen potek.

Vesti 2. oktobra

Stanje v Moskvi je postalo nevzdržno zaradi neprestanega bombardiranja nemških letal, poročajo madžarski listi. Nemške bombe so povročile veliko škodo na vodovodih.

Finska prestolnica je imela danes svoj stoti alarm od 23. junija.

V Tirani se je sešel ministrski svet pod predsedstvom poveljujočega krajevnega generala. Seji je prisostvoval tudi predsednik senata Verlaci in drugi člani. Na seji so obravnavali organizacijo pokrajin Kosovo in Debar.

Angleži poročajo, da so izgubili v zadnji letalski bitki v Sicilskem prelivu samo eno trgovsko ladjo, ena vojna pa je bila lahko poškodovana. Resnica je, da je bila ladja vrste »Nelson« zelo poškodovana, ker so jo v Gibraltar peljali trije vlačilci z zelo zmanjšano brzino. Radio London je objavil, da so v tej bitki izgubili samo tri letala, to je 50 odstotkov tega, kar je italijansko poveljstvo nadvse točno javilo.

Turški poslaniki klicani domov

Ankara, 2. okt. s. Turški poslanik iz Rima je že dospel v turško prestolnico. Poročajo, da je tudi turški poslanik iz Nemčije že na poti v Ankaro. Vztrajno se ponavljajo glasovi, da sta domov odpotovala tudi turška poslanika iz Londona

Veliko vohunstvo odkrito na Švedskem

Stockholm, 2. okt. s. Švedski listi obširno razpravljajo o presenetljivi vohunski zadevi, ki je prišla na dan po prijetju šestih oseb, ki so na račun neke tuje države skušale izvajati sabotažna dejanja zoper švedske železnice. Omenjene ljudi so prijeli na ovadbo nekega člana organizacije, ki je dobival razstreliva za poškodovanje neke določene proge. Zdi se, da je voditelj te skupine neki Nikolaj Rom, ki je prišel na Švedsko že leta 1938 pod napačnim imenom. Dobil je pomočnico v plesalki Otiliji Moelerjevi, ki mu je pomagala nabrati novih članov za vohunsko skupino. Uspešnost razstreliv so preskušali vohuni na vrtu neke vile v okolici švedske prestolnice. Tam je bila skrita tudi radijska oddajna postaja. Letos poleti so člani potovali na razne kraje Švedske in določili, kje naj se izvedejo sabotažna dejanja, do katerih pa ni prišlo. Plesalka Moelerjeva je iz Estonije in je 1928 prišla k stockholmski operi. Šla je na razna umetniška gostovanja na Poljsko, na Dansko in v Anglijo. Služila je tudi kot natakarica na švedskih parnikih in v prestolnici in tam je tudi spoznala Roma.

knjige po 5 lir

Prelepe zgodbe o korajžnem lovcu Petru in brhki planšarici Jerci govovo še ne poznate. Pisatelj Jalen jo je opisal v knjigi »TROP BREZ ZVONCEV«, ki spada med naše najlepše lovsko-planinske povesti. V njej je podan ves čar gorenjskih vršacev s krasnimi opisi lova na gamse in ruševce in lepota planinskega sveta.

Knjiga »TROP BREZ ZVONCEV« bo imela nad 200 strani s slikami in izide 1. oktobra kot prvi zvezek »Slovenčeve knjižnice«.

Prva zbirka Slovenčeve knjižnice bo obsegala 24 knjig najrazličnejših zanimivih leposlovnih povesti in romanov. Knjige bodo izhajale vsakih 14 dni.

Knjige lahko naročite že sedaj z dopisnico pri Upravi »Slovenca« ali pri zastopnikih »Slovenca«, »Slovenskega doma«, »Bogoljuba« in »Domoljuba«. Najbolje je, da se naročite na vso zbirko (24 knjig) naenkrat, s tem nam olajšate delo, sami pa boste dobili zato knjige brez poštnine dostavljene na dom.

Vsaka knjiga samo 5 lir

„Slovenčeva knjižnica", Ljubljana, Kopitarjeva ulica 6

Verdijeva »Aida« kot otvoritvena predstava v Operi

Dva poglavitna razloga vidim, ki sta nagnila Verdijevega duha k ustvaritvi veličastnega opernega dela, kakršno predstavlja Aida: za pestro izraznost v smislu wagnerjanstva nekako odgovarjajoča eksotika fabule, njenega okolja, polnega patetičnega vzdušja, močnih kontrastov, ki nastajajo v toku drame in pa globlja življenjska vsebina erotičnega izživljanja ter z njim združenih liričnih mest. Ob Ghislanzonijevem tekstu je Verdi zaslutil popoln odziv svojim novo dozorelim muzikalno-izraznim stremljenjem. Ob združitvi elementov stare italijanske opere z novimi, pridobljenimi ob oslonitvi na Wagnerjevo izraznost, je ustvaril delo, ki predstavlja na poti razvoja višek prav za prav svoje druge stvarjalne dobe. Bogastvo svoje melodične invencije je zlil v človeško najinteminejše, najtankočutnejše; v melodiji je Verdi neizčrpen in skoraj nedosegljiv po izrazu, v katerem se živo odraža čustvena nastrojenost in notranje dogajanje človeka; tako je utelesil speve Aide, Amneris in Radamesa. Toda v tej operi se je Verdi tudi muzikalno-dramatsko razmahnil v konstrastnih dogodkih konfliktov in položil v pevski del učinkovit svojstven poudarek. V orkestru je razvil močnejšo dejavnost, ki v doslednem zaporedju spremlja razvoj, karakterizira in celo prikazuje okolje in nastrojenost (ob Nilu). V to delo je Verdi vnesel koralne speve tempeljskih svečenic in duhovnikov, kar daje orientalsko značilnost. Dosegel je prepričujoč kraljevski značaj in ves patos okoli dvora. Tu je zopet postavil močne zbore in fanfare. Z neko rafiniranostjo je muzikalno karakteriziral asketsko hladnost duhonvikov-sodnikov, prikazal obredni ples itd.

Izvedba tega dela zahteva posebno težavne naloge od posameznih izvajalcev in poedinih skupin. Poglavitna teža je seveda na dirigentstvu. Neffat je to predstavo skrbno pripravil, precizno vodil v tesni povezanosti med solisti in vsemi ansambli ter v celoti muzikalno plastično izoblikoval. Zlasti je znal poiskati zvočno ravnovesje med solisti in orkestrom, isto tudi med zadnjim in zbori na p-mestih. Podani so bili prav lepo in muzikalno na višini vsi zbori, fanfare in baleti. Predigra, v kateri se čudovito lepim zvokom Aidinine ljubezenske kantilene kmalu pridruži grozeči tema duhovnikov, je nudila krasno igro. Morda bi bilo boljše ostrino dinamičnega izraza le za nianso zmanjšati, balet v četrti sliki pa v tempu komaj za spoznanje zvečati. Orkester, ki je povečan in v novi razmestitvi, je zvenel polno ter je zvočno bolj uravnovešen; v oblikovalnem smislu je bil v popolni oblasti dirigentove ustvarjalne dejavnosti. Precizen in enoten ter intonačno čist v vseh grupah. V tem primeru so prišla trobila in pihala z godali do tiste potrebne enovitosti v zvoku in igri.

Solistična zasedba je bila dobra. Težko dramatsko sopransko vlogo Aide je pela Heybalova; v pevskem pogledu jo je ta nastop dvignil v muzikalno-oblikovalnem oziru. Ohranila je melodijo jasno in nepretrgano zaključevala v dolgih frazah. Ob tem se je pokazala tudi tehnična vrednost. Malenkosti v par višinah bo še ugladila. To pevko je treba čuvati pred naporom preobilnega dela, kajti njen razvoj še ni končan in nam obeta izvanredno dobro pevko. Tudi igra dobiva umirjenejšo gibalnost. Njen krasni glas pa še vedno pridobiva na prodornosti. Amneris Kogejeve je v pevskem pogledu dobra; vidno so visoki toni še boljši od zadnjih nastopov. Tudi ta pevka stremi za večjo strnjenostjo fraz in široko oblikovanje melodije. V igri mnogo boljša, vendar bi bilo s psihološkega gledanja želeti nekoliko preciznejše izvedenih nekaterih posameznih mest. V celoti je dobra, mestoma dovršena. Obojestransko dober je kralj Popova. Tehnično je Popov stopnjeval, celo izgovarjava je bila topot brezhibna. — Francl je pel Radamesa. Glasovna svežost se je očitovala zlasti v prvi polovici. Muzikalna kultura se je znatno dvignila, predvsem je vidno opuščanje rušenja melodije z raznimi predložki in medložki, ki so le produkt teatralnih manir. Tudi višine so polnozvočnejše in mestoma prav dobre. Igralsko je bil prepričljiv. — Betetto kot Ramfis obojestransko popoln. — Primožič kot Amonasro v igri prepričevalen. Glasovno je pridobil na prodornosti in lepoti tona. Skrajne višine so stisnjene, zato manj zveneče. — Rakovec je dobro predstavil sla, igralsko tako kakor pevsko. Glas je pridobil na prodornosti. — Svečenica Polajnarjeva je ustrezala. — Režiral je C. Debevec, zbor naštudiral R. Simoniti, inscenral E. Franz, koreografiral P. Golovin — Režija je slogovno skladna in enovita, zbori dobro pripravljeni, inscenacija ustrezajoča, isto koreografski zasnutki.

Ta predstava je pokazala porast v delu in zanimanju pri vseh, zlasti pri solistih. Ostra kritika ni škodila nikomur, temveč ravno nasprotno, kar je bil in bo tudi v bodoče in je tudi vselej njen namen. Odkritosrčnost je stvar srca in poštene misli — poti in ključa do resnice, ki je pa samo ena in ki edina pripomore k uspehu v medsebojnem prizadevanju in stremljenju. Brez tega je vsaka stvar obsojena nazadovanju ali celo propadu. Tega naj se zaveda v polni meri odgovornosti vsakdo, ki mu je pri srcu kultura lepote in nivo našega gledališča

sil.

Poštno poslopje je prebeljeno

Ljubljana, dne 2. oktobra.

Poštno poslopje je zdaj prebeljeno tudi z zapadne strani, to je v Šelenburgovi ulici. Ko so podrli stavbne odre v Prešernovi ulici, so jih takoj prestavili v Šelenburgovo ulico, kjer so začeli najprej zidarji krušiti stari omet, ki ni bil več za nobeno rabo. Potem so stavbo »umili«, kakor se to mora zgoditi pri vsaki prenovitvi hiše. Ko se je umito poslopje osušilo, so začelsi beliti. Delo je šlo hitro od rok, kar je tudi velika zasluga vremena, ki delavcem ni nagajalo Zdaj so z beljenjem končali. Visoke odre je treba le še podreti, okna umiti, spodnje dele, ki so iz kamenja, je treba tudi očistiti beleža, pa bo stavba kakor prenovljena. Prebeljeno poslopje je okolici v velik okras, saj je pa bil tudi že skrajni čas, da so častitljivo ljubljansko poslopje »preoblekli«.

Ravnateljstvo drž. klasične gimnazije v Ljubljani sporoča, da ne bo dne 4. oktobra šolske maše in tudi 6. okt. še ne šolskega pouka. Dan šolske maše in začetek pouka bo objavljen v vseh dnevnikih okoli 10. oktobra.

Raznoličnosti iz sodne kronike

Življenje na vložišču - Zemljiška knjiga - Starinska ura

Ljubljana, 2. oktobra.

Sodni kronist je za september kratko zapisal, da potekajo razne razprave redno in hitro naprej. Tam poleg znamenite sobe št. 28 na okr. sodišču je soba, kamor se stekajo vse mogoče vloge, tožbe in predlogi, ki zadevajo tako civilne, kakor tudi kazenske zadeve. V tej sobi je bil do nedavnega samo en sodni uradnik, ki je sprejemal vse vloge za okrajno in okrožno sodišče. Pritiskal je na naslovno stran sodno štampiljko z datumom. Prav resno je vedno pogledal vse vloge, ki so se tikale zemljiške knjige. Pri teh vlogah je uradnik točno pogledal na uradno uro in na vlogo zapisal celo točno uro in minuto, ko je vloga prišla v njegove roke odnosno na sodišče. To je vrlo važno! Kajti pri teh vlogah dostikrat odloča glede vrstnega reda kakih posojil in dolgov natančno dan, ura in minuta, ko prehiti kak upnik drugega za vknjižbo svoje terjatve in gre pri tem za vrstni red.

Sedaj sta temu gospodu prideljena še dva sodna uradnika, ki imata zelo važne in težavne manipulacije. Njima je poverjena funkcija, da sprejemata za vloge namesto kolkov in sodnih taks vse predpisane denarje. In imata dnevno prav čeden denarni promet. Njiju blagajna je edina, ki samo sprejema, nič pa ne izdaja. Na dan sprejmeta v svojo skromno mizico do 2000 lir, kar je znak, da so še vedno sodnijski posli prav živahni, da se ljudje še vedno radi tožarijo in da prihaja dnevno na sodišče v vložišče izredno mnogo raznih vlog. Prve dneve, ko so pošli kolki, je bila tam v vložišču silena gneča, kajti vse je zadnjo minuto pritisnilo in donašalo razne vloge. Sedaj so se ljudje navadili in skušajo že zgodaj dopoldne odpraviti svoje vloge. Red mora biti!

Zemljiška knjiga je v septembru zaznamovala 52 kupnih pogodb za celotno kupno vrednost 759 tisoč 505 lir. Zaznamovane so bile nekatere važnejše kupčije, kakor:

Šumer Ivana, Rosanda in inž. Živko, zasebniki v Ljubljani, Groharjeva ulica 2, so prodali Boguslavu Petanu ml., visokošolcu v Ljubljani, Cenkarjevo nabrežje 3, nepremičnino vlož. štev. 402 k. o. Slape (hiša št. 115 v D. M. v Polju in gozdovi) s skupno površino 3095 m² za 49.400 lir.

Lovše Ivan, posestnik in lastnik avtogaraže na Celovški cesti 93, je prodal Matiji Perku, mizarskemu mojstru na Celovški cesti 97, zemljiško parcelo št. 25/8 k. o. Spodnja Šiška v izmeri 184 m² za 8390.40 lir.

Kerne Josip, dohodarstveni nadpaznik v p. in posestnik v Ljubljani, Šibeniška ulica 13, je prodal Ivanu Bobnu, šol. služitelju na meščanski šoli za Bežigradom, nepremičnino vlož. št. 929 k. o. Vič (hiša št. 13 v Šibeniški ulici in vrt) za 26.360 lir.

Pavlin Josip, žel. uradnik v Ljubljani, Jeranova ulica 4, je prodal Marti Stojanovi, zasebnici v Ljubljani, Krekova ulica 9, parcelo štev. 142/37 k. o. Trnovske predmestje v izmeri 751 m² za 42.867 lir.

V predsedstveni sobi okrožnega sodišča se nahaja prav zanimiva, starinska ura, ki so jo dali sedaj v popravilo, ker je pač po stoletjih omagala in je bila potrebna popravila. Ta starinska ura bi pač lahko znala pripovedovati iz sodne kronike prav važne, zanimive in še v sedanji dobi aktualne velike procese in pravde.

Dostikrat so se vršili na takratnem deželnem sodišču veliki civilni in kazenski procesi.

Med civilnimi procesi naj na primer omenimo velik proces nekega Wallburga proti habsburškemu nadvojvodi Salvatorju, ko je šlo za očetovstvo. O tem procesu, ki ga je vodil pok. viš. sodni svetnik Travner, oče že tudi pok. pisatelja in sodnika Travnerja, so takrat pisali vsi svetovni listi.

Na deželnem sodišču je bil dalje velik politično proces proti nekaterim tržaškim iredentistom, od katerih je nekatere zagovarjal pok. odvetnik dr. Valentin Krisper.

Ta ura, tako zatrjujejo, je stara najmanj 200 let in je pač videla mnogo odličnih juristov in sodnikov. Je drugače res starinska redkost!

Nova ribarnica lepo napreduje

Ljubljana, 2. oktobra.

Kamnoseška dleta pojejo in kamen dobiva želeno obliko. Lepi kvadri nastajajo in delavci jih zlagajo na kupe.

Trdni betonski temelji za nove ribarnice so bili že pred časom postavljeni in zdaj zidarji skupaj s kamnoseki postavljajo lične kamnite oboke, kakršni so tudi pri ostali novi mestni tržnici. Tudi nova ribarnica mora biti namreč zidana v istem slogu kakor ostala tržnica, da ne bi kvarila lepe zunanjosti. Sedem ali osem kamnitih obokov je že narejenih in le še dva manjkata, pa bo spodnji del moderne ribarnice dogotovljen. Ta spodnji del namreč jemlje največ časa, kajti kamnoseška dela so zamudna. Zidarjem bo šlo delo hitrejše od rok in tako je upati, da bomo zraven lepe tržnice kmalu imeli priliko videti tudi dograjeno moderno ribarnico. Vreme je ugodno in ne nagaja delavcem pri delih.

V nedeljo začetek nogometnega prvenstva

V nedeljo se bo torej le začelo nogometno prvenstvo, ki je bilo že nekajkrat odgodeno zaradi različnih vzrokov. V nedeljo se bodo na zelenih igriščih spoprijela ne le prvorazredna moštva, ampak tudi tista, ki spadajo v drugi razred. V Ljubljani bo tekem veliko, med najvažnejše pa bo gotovo spadala tista med Ljubljano in Hermesom. Morda bo ta tekma že tudi odločila, kdo bo bodoči prvak Pokrajine, v kolikor ne bo v dogodke posegel še Mars, ki razpolaga z dobro in močno enajstorico. Vsekakor bo nedeljsko srečanje med Šiškarji in Ljubljančani vredno ogleda, saj sta to dve kluba, ki reflektirata na prvo mesto. — Mars bo šel v goste k novomeškemu Elanu. Predvidevamo, da mu bo gostovanje uspelo, saj je vsaj po tehničnem znanju precej boljši od Novomeščanov, katerim ne odrekamo borbenosti in volje do zmage. — Od prvorazrednih tekem naj omenimo še srečanje med Grafiko in Jadranom. Že zadnjo nedeljo sta se obe moštvi srečali na nogometnem turnirju za Kolinsko tovarno in so tedaj Jadranaši odločili zmago z 2:0 v svojo korist. Bomo videli, če se jim bo to posrečilo tudi v nedeljo.

Spored drugih tekem bomo še priobčili v jutrišnji številki. Enako bomo objavili tudi sodnike za nedeljske tekme.

*

Akademski športni klub razpisuje prvo akademsko lahkoatletsko prvenstvo posameznikov slovenske univerze, ki bo 18. oktobra t. l. ob 15.30 na Stadionu. Pravico starta imajo vsi akademiki, ki so vpisani v let. semestru na slovenski univerzi. Prvoplasirani v vsaki disciplini dobi naslov Slovneski akademski prvak 1941 in prejme lepo izdelano plaketo. Prijave sprejema dne 16. in 17. t. m. od 17—18 tajnik ASK-a v Akademskem domu, Miklošičeva 5. Vsak se mora izkazati z indeksom ali akademsko legitimacijo, da je vpisan kot redni slušatelj. — Vrstni red disciplin: Ob 15.30: 110 m zapreke, met krogle, 100 m, met diska, 400 m, skok v višino, 1500 m, skok v daljavo, met kopja, 400 m — ob 17. Eventualne spremembe vrstnega reda disciplin bomo pravočasno objavili. Tekmuje se po pravilih SLAZ. — ASK.

Dogoni živine

Prehranjevalni zavod Visokega komisariata za Ljubljansko pokrajino sporoča, da se v prihodnjem tednu vršijo dogoni za odkup goveje klavne živine:

v torek, dne 7. oktobra v Črnomlju in v Mokronogu,

v sredo, dne 8. oktobra na Vrhniki.

Strokovna mesarska združenja naj iz vsakega okoliša pošljejo na najbližji dogon po enega ali dva pooblaščena zastopnika v svrho prevzema odkupljene živine.

V treh vrstah...

Zdravstvena kolona, ki je dodeljena naši pokrajini, je bila na obisku te dni na Rakitni. Zdravniki so pregledali 1233 ljudi, od teh pregledov je bilo kar 375 rentgenskih. Skoraj vsi Rakitničani so bili pregledani.

Na velesejmskih prostorih že posamezni razstavljalci urejajo razstavne paviljone, saj še dober dan loči razstavljalce od letošnje jesenske otvoritve, ki bo letos še posebno veličastna, saj bo pod novo streho.

V guštanjski jeklarni je delavec Gregor Berčko stopil po neprevidnosti v žarečo žlindro, ki je bila pokrita s peskom ker revež ni videl. Po levi nogi je dobil hude opekline.

7-letni Kregarjev Andrejček doma iz Št. Vida nad Ljubljano je nase prevrnil po nesreči lonec vrele vode. Dobil je tako hude opekline po celem telesu, da jim je čez nekaj časa tudi podlegel.

Razen številnih stanovanjskih hiš katere zidajo v Celju, bodo povečali tudi celjsko bolnišnico, ki ni več dovolj velika za velik dotok bolnikov.

V Mariboru so te dni odprli razstavo šolskih učil. Ob tej priliki je bilo tudi nekaj priložnostnih govorov.

Posebne znamke s slikami Bleda, Triglava, Ptuja in Maribora so te dni izdali. Te znamke so bile 1. oktobra na omenjenih poštah žigosane.

Številni okrevajoči častniki, ki so se dozdaj zdravili po nemških bolnišnicah, so te dni prišli tudi na Štajersko kjer bodo ostali do dokončnega ozdravljenja. Na Štajerskem bodo živeli na stroške narodno socialistične stranke

Novice iz Države

Trinajst in pol milijarde lir posojila podpisanega. Podpisovanje 5% zakladnih devetletnih bonov v Italiji se uspešno nadaljuje. Pred dobrim tednom je bilo objavljeno, da je bilo podpisanih že dobrih devet milijard, sedaj pa se je ta vsota dvignila že na trinajst milijard in pol. Znesek je bil podpisan do 26. septembra. Časopisje pravi, da je zanimanje za vpis še vedno veliko in da bo končna vsota podpisanih bonov dosegla rekordno višino.

Sestanek hrvaško-italijanske mešane komisije. V Benetkah se je v sredo začela tretja konferenca stalne mešane italijansko-hrvaške komisije, ki ureja vsa gospodarska in politična vprašanja med hrvaško državo in Italijo. Italijanskemu delu komisije predseduje grof Volpi di Misurata, hrvaško odposlanstvo pa vodi finačni minister dr. Košak. Pri sejah pa sodelujeta tudi guverner Dalmacije Bastianini in italijanski poslanik v Zagrebu Casertano.

Laži angleško-ameriške propagande o stanju v Italiji

Turinska »Stampa« objavlja v daljšem članku odgovor na pisanje številnih angleških in amerikanskih časopisov, ki vedo povedati o Italiji samo najslabše in navajajo v svojih poročilih, da je v Italiji stanje nevzdržno, da pada ljudska morala in da so na dnevnem redu demonstracije. Tako piše »New York Times« v svojem poročilu iz Ankare, da je ljudska morala italijanskega ljudstva popolnoma na tleh, da je posebno hudo stanje v severni Italiji, kjer se je pojavila lakota, zaradi česar je morala vlada postaviti v Milanu in Trstu posebna vojaška sodišča, da bi zadušila odpor ljudstva. Tudi radijska družba »Columbia Broadcasting Corporation« je po radiu spravila v svet podobne laži. Tudi ta družba je baje dobila od svojega zastopnika v Ankari podatke o tem, da so nemški zastopniki in nemška vojska zasedli vse važnejše italijanske zavode in naprave in da nadzirajo vse poslovanje v Italiji. Prav tako ve ta radijska družba povedati, da so saboterji v Italiji pognali v zrak več vojaških vlakov in s tem povzročili smrt več kot 1700 italijanskih vojakov. »Stampa« omenja k temu, da ima »New York Times« v Rimu svojega dopisnika, ki ima popolno svobodo delovanja in bi pač moral vprašati tega svojega zastopnika, kakšno je stanje v Italiji, ne pa objavljati senzacijonalne izmišljotine iz Ankare z namenom, da bi podžgal strujo v ameriškem narodu in s tem podprl Rooseveltovo bojevito politiko. Potem prihaja na vrsto londonski radio, ki trobenta v svet vznemirljivo vest, da se je v Italiji pojavila kuga in sicer kot posledica pomanjkljive prehrane in zdelanosti ter slabih socialnih pogojev, v katerih živi italijansko delovno ljudstvo. Posebne vrste šaljivec je bil poročevalec agencije United Press, ki je iz Vichyja sporočil, da je neki dan pristalo v Italiji posebno angleško letalo, ki je iz Abesinije pripeljalo v Rim vojvodo od Aoste s posebnimi sporočili za Duceja. Za zaključek pravi turinski list, da so te laži takšne, da jih nihče verjeti ne more. Resnico bodo najlažje izpovedali vsi številni diplomatski predstavniki tujih držav v Italiji, še lažje pa številni tuji časopisni poročevalci, ki jim nihče ne ovira delovanja in se vselej in vsikdar lahko na lastne oči prepričajo, kako je s stanjem v Italiji in kakšen je duh, ki preveva italijanski narod in kakšna je njegova morala. Vse skupaj ni nič drugega kakor anglosaksonska propaganda, ki bruha laži, da bi okrnila ugled italijanskega naroda in italijanskega orožja.

J. N. VOLKHAMER

OSOJANI

ZGODOVINSKI ROMAN

19

Potem je predlagal Gebhard volitev škofa.

Izvoljen je bil Gunter z Grobniškega polja, Markvardov grajski kaplan, znan po svoji veliki učenosti in zglednem življenju. Posvečen in slovesno ustoličen je bil kot prvi škof v Krki 6. maja 1072. ob navzočnosti mnogih škofov.

Markvardov najstarejši sin Ulrik je bil postal pred kratkim škof v Šentgalnu, drugi sin Herman pa korar v Pasavi. Tiste čase je bilo plemstvo cesarju meč, visoka duhovščina pa njegovo svetovalstvo. Markvard je spadal med najpomembnejše plemiče in z duhovščino je bil v najboljših odnošajih. Nič čudno torej, da mu je podelil cesar vojvodino Koroško, ko je odstavil Bertolda Zährinškega, ki se mu je očitno upiral.

Med dvema nizkima gorama — na eni je stal vojvodski dvor Krnski grad, na drugi pa še stoji več ko tisoč let stara cerkev Gospe Svete — se razprostira zelena ravan, na kateri so umeščali koroške vojvode.

Na ravnini ne daleč od Krnskega gradu je stal okrogel kamen, visok kakor miza. Na njem je sedel kmet umestitelj svobodnjak Edling, ki je imel dedno pravico umeščavanja. Okoli njega so bili zbrani v polkrogu najstarejši kmetje.

Markvard je prihajal od Krnskega gradu v lovski obleki s pastirsko palico in torbo, najmlajša sinova in že sedemnajstletni Adalbero so nosili njegove prapore: eppensteinski, avelanški in muricodolski, za njim so vodili konja in vola, Hadamar Kreuger pa je nosil deželno zastavo, nakar je sledilo plemstvo.

Ko se je Markvard približal, je vprašal kmet umestitelj:

»Kdo je oni, ki tako prihaja?«

»Deželni knez je,« so odgovorili okoli stoječi.

»Ali je pravičen sodnik, ki išče blagor domovine? Ali je svobodnega rodu ter prijatelj in zaščitnik prave vere?« je še vprašal kmet.

»Je in bo, kar potrdi s prisego,« so mu zagotovili.

»Po kateri pravici,« je nadaljeval kmet, »pa more mene pregnati s tega sedeža?«

»Šestdeset beličev dobiš, marogastega vola, konja in obleko, ki jo imam zdaj na sebi in prost boš ti in vsa tvoja hiša vsakterega davka,« je odgovoril na zadnje vprašanje kmetu sam Markvard.

Kmet se je še rahlo dotaknil z desnico vojvodovega lica, opominjajoč ga še enkrat svete dolžnosti pravične sodbe, nato stopil z vojvodskega sedeža, sprejel živali in ju odgnal. Tedaj je sedel vojvoda na kamen, zamahnil s pastirsko palico, ki jo je obdržal, na vse strani in zaklical: »Mir in pravica deželi!«

»Slava vojvodu Markvardu!« je zaklicalo plemstvo in ljudstvo, nakar so odšli v bližnjo cerkev sv. Petra in z veliko mašo so bile slovesnosti prvega dne končane.

Drugo jutro je šel Markvard v vojvodski obleki s plemstvom v cerkev Gospe Svete. Pred njim so nesli samo deželno zastavo, ljudstvo pa jih je pričakovalo v cerkvi, kjer je vojvoda med slovesno mašo prisegel na krščansko vero in še, da bo vladal pošteno in pravično in po starem običaju. Po maši je odšel na ravnino k vojvodskemu stolu, ki stoji že več ko 1200 let in ima dva sedeža. Sedež na vzhodni strani je bil za vojvoda, na zahodni pa za goriškega grofa, palatina Koroške. Vmes je visoka kamenita plošča, ki je bila za naslonjalo. Tu je podelil vojvoda večje, palatin pa manjše zajme. Po razdelitvi zajmov se je sijajna družba odpravila čez zeleno planjavo v Krnski grad, kjer so se bili že zbrali starešine ljudstva in bili pogoščeni.

Pod milim nebom so si hlapci in ljudstvo zakurili ognje in ob njih pekli meso ter se gostili s kruhom in vinom, kar jim je vse v izobilju poskrbel novi vojvoda, konji pa so se veselo pasli po sončnih pašnikih.

Zgoraj v veliki dvorani, ki je zavzemala vso dolžino in širino poslopja in imela na obeh koncih samo po eno veliko tridelno okno, se je zbralo plemstvo k slavnostni pojedini.

»Reže in razpoke v zidovju gledate, Azo? Če me Bog kmalu ne odpokliče, ne bo več tu notri takega zbora,« je rekel vojvoda Markvard goriškemu grofu.

»Grad mora biti zelo star?« je vprašal Goričan.

»Kakih štiri sto let. Prej je bilo okoli njega celo mesto, od katerega je ostalo le še nekaj ruševin. To pa drži, da so imeli tukaj svoj dvor naši prvi vojvodi Gorazd, Kajtimar, Valjhun in Inko,« je povedal škof.

»To je torej nemara tista dvorana, v kateri je vojvoda Valjhun za isto mizo sedel s svojimi kmeti, medtem ko so se morali zadovoljiti plemiči spodaj med služinčadjo,« se je oglasil Khevenhüller.

»Valjhun je pač ravnal tako edino iz tega razloga, ker so bili kmetje že kristjani, plemstvo pa še trdovratno pogansko,« je pojasnil škof.

»Zahvalimo Boga, da so tisti časi minili in da živimo v boljših dneh,« je bil Khevenhüller zadovoljen.

»Jaz pa mislim,« je ugovarjal Kolničar, »da ne kaže naših dni tako hvaliti. Tu in tam je zavladal spet nered, ko nista rop in plenjenje nič nenavadnega.«

»Nič čudnega pod tako lahkomišljenim vladanjem,« je obsodil razmere Goričan.

»Ne vladanje, ampak to, da nismo imeli kakih dvajset let v deželi vojvoda, je krivo vseh neredov,« je povedal Dietrichstein svoje mnenje

Razstava Franceta Pavlovca, najboljšega slovenskega krajinarja

Zdaleč najboljši krajinar, kar smo jih kdaj imeli Slovenci — in nemara tudi, kar jih bomo imeli — France Pavlovec — je priredil samostojno razstavo svojih del, skromen kakor je, ne morda v običajnem »razstavnem templju«, v Jakopičevem paviljonu, ampak v zgornjih prostorih »Galerije Obersnel« na Gosposvetski cesti, v prijazni razstavni dvorani, ki je dala že marsikakšnemu našemu »upodabljajočemu« za razstavo gostoljubno sreho.

Človek, ki pozna Pavlovca in ve, da se mora težko bojevati s trnjevimi ogradami življenja, zase in za dom, se začudi, ko gleda pričujočo razstavo, kako je mogoče v dobrem letu napraviti toliko — pa tako dobrih slik! Skoraj vsa dela, okrog 40 jih je, so plod dela v enem samem letu.

Pavlovčeve pokrajine so v resnici pesem slovenske zemlje od pomladi do zime, sveta, kjer biva naš rod, kjer nam je vse tako poznano, tako prepreženo s spomini, od starinsko učinkujočega drevja in hiš ter mirne, polzeče vode, do zelenega blesketa v travi pred poljem, ki nanj sije sonce. Koliki spomini na nastrojenja, živa, čvrsta in bujna, ožive v nas, ko gledamo njegove zimske kraje, s tem puhastim snegom, polnim odtenkov, za katere se nam nikoli ne bi zdelo, da jih je mogoče izraziti z barvo, ki pa nam radostno zamigljajo v spominu, da, tako je bilo, in s tem zelenim nebom, tako brez kraja in že docela utolaženim, ko je metež v kraju!

Pomlad in jesen in poletje, z žarečimi barvami, razbeljena pokrajina vsa v rdečem, rjavem in rumenem, zraven pa edino, kar se zdi, da še resnično diha, srebrikast topolček s pepelnatozelenim listjem, zadaj pa oblačno nebo, kakor ga pri nas ne zna podati razen Pavlovca nihče. Hiše v hladu med zelenim drevjem, hiše v soncu z nizkim kozolcem! Bogastvo barv, resničnih, z mikroskopom neskončno pristnega umetniškega očesa razbrano in z redko danim darom naneseno, da ustvari čaroben privid, ki je nekoč res bil, zdaj pa je ostal trajno začaran na platno, da ga vsak lahko vidi! In potem rože! Sončnice in druga zatišja najrazkošnejših barv in nians.

Res niso vse slike na Pavlovčevi razstavi enaka mojstrovina. Tej ali drugi se nekoliko pozna naglica. Ali kar jih je dobrih, te so pa take, da si jih boljših noben zares od Boga nadarjeni umetnik na svetu ne bi mogel želeti boljših!

Pavlovec je velik umetnik, eden največjih, kar smo jih imeli, eden naših slikarjev-velmož. Občutek in znanje se pri njem družita v harmonijo umetniškega potenciala resnično izjemnega reda.

Pojdite na razstavo, ki se le količkaj zanimate za našo upodabljajočo umetnost! Kdor kupuje kdaj za dom, zdaj naj seže v žep in si omisli sliko, za katero ga bodo nekoč prav gotovo zavidali pozni rodovi!

Pavlovčeva umetnost je velika — in čas ji bo dal le še večje priznanje!

CORA
TORINO • 1835
VERMOUTH CORA
oltre 100 anni di fama
slovit že nad 100 let

Variano di paese in paese i costumi e le consuetudini, ma uno solo è in tutto il mondo l'aperitivo che propizia l'ora del pranzo: il Bitter Campari, stimolatore dell'appetito
DAVIDE CAMPARI & C. • Milano, Via Manzoni 19
BITTER CAMPARI l'aperitivo
Šege in običaji so v raznih krajih različne, toda aperitiv, ki človeka blagodejno pripravi na kosilo, je na vsem svetu samo eden: Bitter Campari, pospeševalec teka.
DAVIDE CAMPARI & C. Milano, Via Manzoni 19

Iz Cerknice poročajo...

... da Cerkniško jezero — usiha. Kar se ni zgodilo že skoraj 10 let, to se je zgodilo letos, da namreč jezero usiha konec meseca septembra. Navadno je jezero usihalo tako, da so jeseni imeli ravno za svoje »žegnanje« ribjo pečenko ali pa meseca julija. Ker pa je v tem času letos bilo mnogo deževja, se ta naravna operacija ni mogla izvršiti. Zato pa so ravno za prvo usihanje pričakovali lep ribji lov.

Lepo jesensko vreme zadnjih dni pa je bilo povod, da je v petek začelo jezero usihati. Zabobnelo je najprej v Vodonosu, kjer voda najprej izgine v podzemni svet. Ni pa samo zabobnelo, pač pa je tudi završalo, ker so Jezerci hitro prišli s svojimi saki in čeprav je bila voda že precej hladna, se je niso ustrašili. Nalovili so precej rib in to res lepih kosov. Vendar pa ribji lov ni bil tak, kot so si ga obetali.

Nekaj dni po Vodonosu usahne Rešeto, kjer bo mogoče v mreže zaplaval kaj boljši plen. Jezerci sicer imajo prav dobro preračunano za vsak kraj v jezeru, kdaj usahne, toda to je njihova tajna, ki jo prenašajo iz roda v rod. Najlepša prilika za lov je, ko usiha Zadnji kraj.

Prav pridno bite pa tudi kosci, ker vedo, da so jim dnevi za košnjo kravine, prav dobre stelje, mogoče šteti. Kravina je letos izredno lepa in gosta in bodo ljudje, če bo vreme še kaj dolgo naklonjeno, spravili pod streho precej stelje.

... da je most popravljen. Most, ki je zgrajen preko Cerkniše, je bil ob priliki umika bivše jugoslovanske vojske razstreljen in poslej neuporaben. Nato pa so ga vojaki popravili zasilno, vendar se promet ni mogel vršiti čezenj in so morali vozniki in avtomobili preko vode. To pa je bilo precej neprijetno.

Prošli teden pa je vojaštvo most tako popravilo, da se bo preko njega lahko odvijal promet nemoteno in je s tem marsikatera nevšečnost odpravljena.

... da je tudi v Cerkniški dolini krompir, »naš vsakdanji kruh«, še precej dobro obrodil. S krompirjem so ljudje večjidel že gotovi. Občina pa je izdala oglas, v katerem poziva vse one, ki bi imeli kaj krompirja za prodajo, naj ga prodajo njej za prebivalstvo Ljubljane. Plača ga takoj in sicer 80 Lir za 100 kg franko Rakek.

EIAR — Radio Ljubljana

Četrtek, 2. oktobra: 14 poročila — 14.15 operetna glasba — 14.45 poročila v slovenščini — 17.15 izmenični italijansko-brazilski koncert — 19.30 poročila v slovenščini — 19.45 lahko glasba — 20 radijska poročila — 2020 komentar k dnevnim dogodkom — 20.35 koncert tenorista Lipuščka in kitarista Karla Hladkija — 21.15 italijanske popevčice — 22 razgovor v slovenščini — 22.10 koncert pianista Pina Pitinija — 22.45 poročila v slovenščini.

Petek, 3. oktobra: 7.30 poročila v slovenščini — 7.45 slovenska glasba — 8.15 poročila —12.30 poročila v slovenščini — 12.45 simfonična glasba — 13 napoved časa in poročila — 13.15 vojno poročilo v slovenščini —13.17 orkestralna glasba — 14 poročila — 14.15 violinistični koncert — 14.45 poročila v slovenščini — 17.15 radijski orkester in komorni zbor: slovenska glasba — 19 pouk italijanščine 19.30 poročila v slovenščini — 19.45 oporetna glasba — 20 napoved časa in poročila — 20.20 komentar k dnevnim dogodkom — 20.30 Operna sezona EIAR: Mascagni »Lodoletta«. V odmorih razgovor v slovenščini in poročila — 22.45 poročila v slovenščini.

Sobota, 4. oktobra: 7.30 poročila v slovenščini — 7.45 popevčice — 8.15 poročila — 12.30 poročila v slovenščini — 12.45 komorna glasba — 13 napoved časa in poročila — 13.15 vojno poročilo v slovenščini — 13.17 orkester — 14 radijska poročila — 14.15 radijski orkester igra operetno glasbo — 14.45 poročila v slovenščini — 17.15 nove plošče — 19.30 poročila v slovenščini — 19.45 Pisana glasba — 20 napoved časa in radijska poročila — 20.30 komentar k dnevnim dogodkom — 20.35 simfonični koncert — 21.25 koncert violinista Karla Rupla — 22 razgovor v slovenščini — 22.10 koncert violinčela — 22.45 poročila v slovenščini.

Slovenci na turinskem kajaku

Ljubljana, 2. oktobra.

Srečal sem mladega, simpatičnega in mirnega sportnika B. Drovenika na sprehodu in ga nagovoril. Prosil sem ga, naj mi na kratko pove kaj o turinskem kajaku, katerega se je tudi on tako uspešno udeležil.

Tako mi je pripovedoval: Deset dni pred napovedanimi veslaškimi prireditvami na Padu, smo bili obveščeni tudi mi, da se bomo tekmovanja udeležili. Čeprav smo tudi med letom pomalem čolnarili po Ljubljanici, po Savi nam letos ni bilo dano, vendar smo se zadnjih deset dni resno prijeli treninga. Nismo hoteli zaostati za drugimi slovenskimi sportniki, ki so že dozdaj tako lepo zastopali slovensko ime. Tudi mi smo se hoteli postaviti. Povsem nepoučeni smo bili, v kakšni formi so italijanski tekmovalci in sploh, kako je s kajaškim sportom v Italiji. In vprav zaradi tega smo se treninga še bolj oprijeli. Skratka, na pot smo hoteli iti pripravljeni tako, da si ne bi imeli niti proti sebi kaj očitati, če bi nam morebiti spodletelo.

V soboto bo teden dni, odkar smo prišli v Turin, to je tja, kjer bi moralo biti tekmovanje. Bili smo prijazno sprejeti, stanovali pa smo v velikih prostorih Fiatovega GIL-a. Še ta dan smo se podali s čolni na Pad, da spoznamo, na kateri progi nam bo tekmovati in kakšna je reka sploh. Pad je čez 100 m široka reka, vsaj na tem kraju, in mirna kakor naša Ljubljanica. Nič savskega nima na sebi, kakor smo bili vajeni mi, ki smo se leta in leta borili v deročih valovih urne Save za nekdanje državno prvenstvo. Mirni tok reke nam je ugajal, saj smo bili trenirani tudi mi na mirni Ljubljanici. Po dobro prespani noči smo se zbudili v nedeljo, ko je imelo biti tekmovanje.

Razen tekmovanja v zložljivem in nezložljivem kajaku je bilo na programu tudi mnogo drugih veslaških tekem. Kakor ste že poročali, je bilo na startu zbranih 71 tekmovalcev, ki so tekmovali razen v kajaku tudi v enojki, četvercu in osmercu s krmarjem. Jaz in Janež, ki sva vozila kajak v dvoje, sva prišla na start šele v osmi točki veslaškega sporeda. Nastopiti bi morala prav za prav tudi v dvoje v nezložljivem kajaku, katerega pa nismo pripeljali s seboj. Hitro smo poslali ponj v Milano, toda kajak ni prišel in tako sva nastopila samo enkrat. Razen naju so startali še trije najboljši pari, od katerih pa nama je bil samo en par resen konkurent. Sicer sva se tudi od tega para že spočetka takoj odtrgala za kakšnih 30 m, vendar se naju je dvojka držala vse do 800 m, ko sva tudi midva potegnila na finish. Konkurenčna dvojka je privozila na cilj 70 m za nama. Najin dosežen čas: 5:21. Prvo mesto je bilo osvojeno, prva zmaga v žepu. Oddahnila sva se.

Janež pa je imel v tekmovanju samo dva resna nasprotnika. Tudi on je prišel že takoj od začetka v vodstvo in je dobrih 50 m pred drugimi rezal cilj v času 5:58. Tekmoval je, kakor vam je gotovo znano, v zložljivi enojki. Druga zmaga je dobljena in slovensko ime je rešeno časti.

Za tema dvema točkama, v katerih smo nastopili tudi mi, je bilo še nekaj točk sporeda, potem pa je bila v lepi dvorani razglasitev rezultatov, razdelitev nagrad in daril. Naš klub, katerega člani smo, je dobil kot darilo krasno marmornato plaketo, posamezniki pa smo dobili v dar okusno izdelane spominske značke.

Od tekmovalcev, s katerimi smo se morali boriti, so bili nekateri pravi hrusti. Če smo jih pogledali, smo bili ob njih pravi nebogljenčki. Ko so bili še na suhem, smo jim predvidevali zmage, toda ko so prišli v čoln... Sicer so poganjali svoj kajak v sunkovitih potegih, toda samo nekaj časa. Potem pa smo prevladovali mi s svojo vztrajnostjo in zagrizenostjo.

Vesel sem, in to lahko rečem tudi za svoja klubska tovariša, da smo se tudi mi v hudi borbi postavili in ponovno dokazali, kaj zmoremo mi Slovenci — je končal Drovenik razgovor. Še enkrat sem mu stisnil roko ter čestital, nakar sva se poslovila.

Ljubljansko gledališče

Drama — Začetek ob 18.15

Četrtek, 2. oktobra: »Katarina Medičejska«. Red Četrtek.
Petek, 3. oktobra: Zaprto (generalka).
Sobota, 4. oktobra: »Hamlet«. Premiera. Red Premierski.

Opera — Začetek ob 17.30

Četrtek, 2. oktobra: Zaprto (generalka).
Petek, 3. oktobra ob 18: »Netopir«. Operета. Premiera. Red Premierski.

Straussov Netopir. Vesela in dovtipna zgodba o dogodivščinah članov hiše Eisenstein vsebuje pevske partije, učinkovite vloge in dva vložka: koloraturno arijo iz Gounodove opere »Romeo in Julija«, ki jo bo pela Sonja Ivančičeva, ter baletni vložek »Cesarski valček« v koreografiji B. Pilata. Plesali ga bodo: Moharjeva, Remškarjeva, Pilato in baletni zbor. Zasedba je naslednja: Eisenstein — M. Sancin, Rozalinda — Ivančičeva, Frank — Anžlovar, Orlovski — Sladoljev, Alfred — Manoševski, dr. Falke — B. Sancin, dr. Blind — Rakovec, Adela — Ribičeva, Žaba — Zupan, Ida — Japljeva, Melanija — Koširjeva. Dirigent D. Žebre, režija in inscenerija E. Frelih. Premiera bo jutri, v petek 3. t. m., za red Premierski. Opozarjamo na začetek predstave, ki bo ob 18.

Ne spravljajmo prezgodaj zelenjave!

Vsak dan smo bliže jeseni. V zelenjandem vrtu nam zori vse polno rastlin, tako da v tej preobilici dostikrat ne vemo, kje in kaj bi odrezali. Da ne bomo napravili škode, je prav, da že zdaj nekoliko pomislimo, katera zelenjava je trpežnejša in trajnejša in bo počakala tudi za zimo. Zato ne smemo jeseni nikdar biti preuranjeni pri pospravljanju zelenjave.

Za gospodinjstvo poberemo z vrta vso popolnoma zrelo povrtnino, kakor tudi ono, pri kateri vemo, da se ne bo mogla do jeseni dovolj razviti. Seveda poberemo predvsem nagnito ali kako drugače poškodovano zelenjavo. Prve slane, ki se pojavijo konec septembra in v začetku oktobra, oplaše lastnike malih vrtov, da prično spravljati povrtnino v kleti in slične zimske shrambe. Ker pa se prezgodaj nabrana zelenjava v shrambah zelo hitro pokvari, zgnije ali pa postane trda in neužitna, zato je ne spravljajmo, preden ne nastopi resnični mraz. Kdaj naj spravljamo vrtno zelenjavo in ostalo povrtnino v primerne shrambe, je odvisno le od vremena. Čim se pojavijo prve slane, preuredimo v kleteh manjše gredice s suho presejano zemljo ali z mivko. Stene na novo prebelimo, da uničimo plesen in druge gnilobne klice ter odstranimo iz prostora vse ostanke od prejšnje zime ali poletja in vso ostalo navlako, ki se je med letom nabrala v kleti. Klet naj bo čista, dovolj svetla, ne prevlažna, v njej naj bo stalna toplina in sicer okoli 4—6° C. V pretopli kleti zelenjava prehitro zori in jo tako lahko obdržimo le kratko dobo, ker kmalu požene cvete, odnosno zvene ali zgnije. Šele, ko nastopijo resne slane proti koncu oktobra in do srede novembra, pričnemo vzimovati korenje, rdečo peso in kolerabico. Če je korenje še mokro, ga najprej osušimo, nato pa zložimo v zasipnice in v klet. Pred miškami ga pa ubranimo z brinjevimi vejami. Od kolerabic vzamemo le pozne vrste, ki smo jih sejali v maju. Tudi te lahko, prav tako kot korenje, zakoplješ v zakop na vrtu. Zelje in ostalo, bolj odporno povrtnino spravljamo nekoliko kasneje, ob suhem in vetrovnem vremenu, ko glave ne vsebujejo toliko vode. Kako, o tem se bomo pomenili drugič.

Na vrtu pa imamo v jeseni še tudi paradižnike, katerim do poplne zrelosti manjka še precej časa. Večje zelene plodove obtrgamo, jih zložimo v plitve lesene zaboje, zasujemo z žaganjem ali s suho mivko in postavimo v primeren prostor, kjer ne zmrzuje. Tu nam plodovi počasi dozore in so prav tako okusni in dobri. Ostalo rastlino pa, če ima res še veliko nezrelih plodov, previdno izkopljemo ter jo zasujemo ob stene na prisojni strani. Tu nam bodo počasi paradižniki dozoreli. Od teh plodov sicer ne smemo pričakovati, da bodo po okusu najboljši, vendar se dado v gospodinjstvu za juhe in prikuhe prav tako dobro uporabiti.

Koledar

Danes, četrtek 2. oktobra: Angeli var.
Petek, 3. oktobra: Terezija.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva c. 20; mr. Murmayer R., Sv. Petra c. 78.

Cepljenje v Mostah in na Viču. Drugi turnus cepljenja zoper davico bo v četrtek 2. oktobra t. l. ob 16.30 v ljudski šoli v Mostah, a v petek 3. t. m. ob 16.30 v ljudski šoli na Viču. Opozarjamo starše, naj v Moste pripeljejo samo tiste otroke, ki so bili pred 14 dnevi cepljeni v Mostah, v petek pa v ljudsko šolo na Vič samo tiste otroke, ki so bili pred 14 dnevi tam cepljeni.

DR. RODOSCHEGG ZOPET ORDINIRA.

Pričetek pouka na Drž. trgovski akademiji v Ljubljani. Učenci II., III. in IV. razreda se zberejo v soboto, 4. oktobra ob 8 zjutraj v svojih razredih, učenci vseh treh oddelkov I. razreda pa istega dne ob 15.

Stanovanjski urad Ljubljanskega velesejma uraduje 2. oktobra še v Gledališki ulici 11 (Turistični odsek Visokega komisariata). Dne 3. oktobra se stanovanjski urad preseli v svoj prostor na peronu ob izhodu na glavnem kolodvoru, kjer uraduje do konca velesejma dnevno od 8 do pol 22. Telefon 41-50.

Kdor se hoče prepričati, kako popoln in veličasten inštrument so orgle, naj pride jutri zvečer ob tri četrt na 8 v ljubljansko stolnico poslušat orgelski koncert, katerega bo izvajal eden največjih živečih mojstrov na orglah, virtuoz Ulisse Matthey. Je med redkimi umetniki, ki znajo izvabiti iz tega ogromnega inštrumenta vse, kar hočejo, in to tako dovršeno kakor malokdo. Povsod, kjer je koncertiral slavni Ulisse Matthey, so občudovali njegovo igro ter ga prosili za nove koncerte. Kako velike in resnične uspehe je imel v svojem umetniškem delovanju, naj nam dokazuje samo to, da je imel na eni sami turneji po Severni Ameriki nad 50 koncertov v cerkvah in koncertnih dvoranah. Orgelski koncert mojstra Ulissa Matthey bo jutri, v petek, 3. oktobra točno ob tri četrt na 8 v ljubljanski stolnici. Konec koncerta bo ob 9 zvečer. Vstopnice v knjigarni Glasbene Matice.

Igor Zagrenjen:

Zavetje v pečevju

»Ti ljubi Bog, glej, fantička si mi vzel, ker je bila taka tvoja volja, vidiš, zdaj imam pa samo še moža, samo Tone mi je še ostal, pa nobenega drugega nimam, ki bi ga na svetu še imela tako rada! Kaj naj jaz, reva, potlej počnem, če mi še njega vzameš! Kam naj se denem z žalostjo? Nikar me tako hudo ne udari, prizanesi mi, usmili se me! Tako lepo te prosim, napravi, da bo ostal živ!«

Dolgo je tako prosila, včasih čisto tiho pojokala in pustila, da so ji lile solze, ne da bi si jih brisala, kadar jo je spet posebno hudo zmagala ganjenost. Te so ji prinašale tolažbo, jok jo je tešil kakor bi prinašal odzgoraj s sinjega neba skozi ta mračni, debeli skalni strop obljubo, da se bo vse še srečno in po volji izteklo.

Nazadnje jo je zmagal kljub skrbem in žalosti spanec, ki s tako dobro roko zbriše vse bolečine raz čelo in na izmučeno srce narahlo pritisne svoje blagodejne, hladne prste. Vse bridke misli pomete.

*

Samo Burga je ostala budna.

Naložila je na ogenj suhih klad, veselo je vzplapolalo iz žerjavice, ko so ježiki prijeli.

Toneta je bila vsega, do glave, zadelala z odejami. Zdaj naj se poti, kolikor le more. Bog daj, da bi še mirno spal, da ga ne bi motile blodnje. Ko se bo zbudil, že ve, kaj bo napravila. Ni bila zastonj pri Morozarjevih toliko časa. Rajnka Morozarica, Bog ji daj večni mir in pokoj, — tako izvedene ženske za bolezen ni bilo daleč na okrog! In Burga je pri njej hodila v šolo. Že ve, katerih zelišč mu bo skuhala. Pa v mrzle rjuhe ga bo zavila. To najbolj potegne bolezen iz života! Tako je delala rajnka Morozarica, pa čeprav so vse druge ženske zmajevale z glavami! Naj so le! Obneslo se je, kadarkoli je tako napravila. Bolezni se pravi vročina, kakšne oči pa je tudi imel, revež! Boste videli, kako ga bo Burga hitro spet postavila na noge! Pa še Bog bo malo pomagal, zdaj prav gotovo, saj je oba že tako hudo zadela otrokova smrt. Bo, bo!

Stopila je k Tonetu in mu obrisala znojni obraz.

»Ti revež ti, kako se poti!« je rekla, potem pa spet sedla nazaj.

Francozi so v Senožeti, je dejal. Zatorej tisto streljanje! Res bo morala stopiti dol, kakor hitro se Tonetu obrne malo na boljše!

Dolgo je tako sedela Burga, navajena je bila samote, redkega govorjenja, sama se je znala, še ko je bila mlada, zamotiti z mislimi, da je shajala brez drugih.

Kaj počne zdaj stari Vresk, je razmišljala.

Kako se opravljata s Petrom?

Ali so že našli Francozi tudi na Vreskovino?

Ona je zdaj ostala tu sama z obema človekoma, ki ju je imela od srca rada. Z Lizo, ki si še ni bila opomogla od poroda, in s Tonetom, ki ga je zmagala nenadna bolezen.

Bog daj, da bi bila vsaj oba kmalu spet zdrava na nogah!

Liza bo prav gotovo že hitro spet stara, naglo prihaja k sebi.

Toneta pa mora pozdraviti.

Hudo ga je prijelo, ampak kogar tako nanaglem in že kar skraja z vso silo, ta se skorajda zmerom izvije.

*

Zunaj se je večerilo.

Sonce je že zašlo.

Nasproti zavetja so nad globelmi še rdeli vrhovi v zadnji zarji. Dan je naglo jemal slovo.

Nazadnje so vse gore na okrog posivele, hitro se je mračilo.

Že so zagorele zvezde.

Burgo, ki je sedela zunaj na klopi, je zmrazilo.

Dvignila se je in odšla noter, pripravit večerjo.

Pogrela je tisto nekaj kurje juhe, ki je je še ostalo od opoldne. To bo za Lizo. Sama si je odrezala kos kruha, zraven prigrizovala sir in čakala, da se bo Liza zbudila.

Čisto tema je že moralo biti zunaj, nemara da celo že pozna noč, kajti kdo bi meril na samem čas in še tako kakor so bili — le, da se je vedelo za jutro, poldne in večer, dovolj je bilo — ko se je Liza zganila in vprašala s slabotnim glasom z ležišča:

»Burga! Ali je Tonetu že kaj boljše?«

»Pomiri se, Liza! Kar pri priči mu ne more odleči, kako moreš tako vprašati! Dobro znamenje je, da še zmerom spi. Ni ti treba toliko skrbeti zanj, saj sem jaz tu, ali mi mar nič ne zaupaš? Lahko mi verjameš, da ga bom z božjo pomočjo spet spravila na noge, če ga bo le katera! Hudega ne bo, ne! Nekaj dni ga bo pa prav gotovo dajalo, toliko ti že moram povedati! — Zdaj pa sedi in v miru povečerjaj!«

Dolgo časa sta nato molčali.

Potem pa je spet spregovorila Liza:

»Burga!« je rekla in kakor bi se pomišljala.

»No, kaj boš povedala, Liza?«

»Burga! Ne vem, kaj bi napravila, če bi izgubila še Toneta!«

»Kaj bi napravila! Takšno govorjenje se ne spodobi, Liza! Če je božja volja taka, mi prav nič ne moremo! Z Bogom se ne da kregati — tudi to bi morala prenesti. Prva ne bi bila na tem svetu, ki bi jo doletelo, da bi izgubila moža in otroka. Pomisli, kakšne hujše stvari so morale nekatere že prestati. Ti se spomni samo Grozdovih, kaj je tam bilo! Res, kakšne reči so že udarile nekatere ljudi, pa tudi čisto nedolžne!«

»Burga!«

Lizi je šlo na jok.

»Ne, Liza, potolaži se, revica! Saj nisem mislila tako hudo, pretrdo se ti je slišalo! Boga bova malo prosili, malo bova medve pomagali, malo pa še Tone sam, saj ti je pravi korenjak! Takole reč bo prebolel, boš videla, kar mimogrede! Nič se ne žalósti! Veš, da vaju imam oba rada! Meni ne bi bilo prav nič manj hudo kakor tebi, če bi nama Bog vzel Toneta! Pa nama ga ne bo! Rad usliši človeka, če ga iz srca prosi!«

»Še ti ga prosi, Burga, kolikor ga le moreš, jaz ga že tako! Tebe bo rad poslušal, ko imaš tako dobro srce, pa nobenemu nič žalega ne privoščiš in tudi nikomur nisi nikoli nič hudega napravila, da bi vedela!«

»Nehaj, Liza! Če bi bila res taka, bi že zdavna prišla živa v nebesa! Ni ga na svetu človeka, ki bi bil tako dober, da bi se ga grehi ne prijeli. Vsi smo grešniki pred Bogom v tej solzni dolini. Prošnje, ki pride iz spokorjenega in ponižnega srca, ne odbije niti najhujšemu razbojniku!«

»Burga, ti ga boš tudi prosila, naj da Tonetu spet ljubo zdravje, saj ga boš, kajne?«

(Dalje.)

Andrejčkov Jože:

Žalost in veselje

Roman v slikah

Risal Jože Beranek ::::: Besedilo priredil Mirko Javornik

67.

68.

69.

»Oh, to je bilo strašno, tako strašno, da si še misliti ne moreš, Aleš«, je nadaljeval Peter. »Ponoči sem se spravil spod konja in srečno prišel k svojim. Koliko sem pa še potem doživel, v bitkah po Nemškem in po Francoskem!«

Peter je rad pravil Alešu doživljaje iz vojska, ker je vedel, da bi to nevednemu fantu utegnilo koristiti, če bo kdaj prišel k vojakom.

Aleš je zrasel v krepkega fanta. Bil je močan in gibčen. Še več vredno pa je bilo, da si je z lastno pridnostjo pridobil dosti koristnega znanja, ki je bilo njegovo edino bogastvo. Od rednika pa je imel polno lepih zgledov in opominov.

Česar si je neskušeni Aleš prav za prav želel in česar se je Peter bal, se je slednjič uresničilo, čeprav drugače, kakor pa sta oba mislila.

Približalo se je nemirno leto 1848, ko so v Avstriji vstale hude zmešnjave. Na vseh koncih in krajih so bile vstaje. Vse je moralo v vojake, kar je bilo mladih ljudi.

Tudi Aleša so poklicali na nabor. Moral je v Ljubljano. Potrdili so ga k topničarjem, kar si je zmeraj želel. Vriskaje se je po naboru vračal s tovariši domov.

Strahotna bilanca stodnevne vojne z Rusijo

Porazne številke, ki jih je italijanski časnikar dobil iz najzanesljivejšega vira v Berlinu

La »Stampa« prinaša obširen članek, ki ga je listu poslal njegov poročevalec Felice Bellotti iz Berlina, in v katerem podaja bilanco sto dni trajajoče vojne z Rusijo. V tem zanimivem dopisu beremo med drugim tudi naslednje:

Kar se tiče Rusije, mislimo, da je po vsem, kar je bilo že napisanega, nepotrebno še kaj dodajati. Rajši podajmo k temu epilog, epilog suhoparnih številk, ki pa so zgovornejše kot vsako drugo razpravljanje. Sovjetske oborožene sile so v okroglih številkah pretrpele naslednje izgube:

1 **Kopenska vojska:** a) 2,600.000 ujetnikov, ali povprečno 26.000 ujetnikov na dan.

b) 22.000 topov, t. j. povprečno 220 vsak dan, ali petkrat več kakor pa so se Rusi hvalili, da znaša njihova dnevna proizvodnja.

c) 19.000 bojnih vozil, t. j. 190 povprečno na dan, ali šestkrat toliko kot so se Rusi hvalili, da jih narede vsak dan.

d) Približno 4,000.000 mož (mrtvih, ranjenih, pogrešanih ali drugače vrženih iz bojne vrste).

e) Najvažnejša središča sovjetske težke industrije, kot področje Dnjepra in Petrograda, ki sta za Moskvo izgubljeni. Isto se lahko reče, če upoštevamo praktični učinek, tudi o področju Donca.

2. **Letalstvo:** Izgubljenih okrog 12.000 letal, t. j. 70% vseh letal prve linije, kar jih je Sovjetska Rusija imela pred začetkom vojne.

3. **Mornarica:** Potopljene ladje: ena bojna ladja, 2 težki križarki, 2 lahki križarki, 15 rušilcev, 11 podmornic. Poškodovane ladje: 2 bojni ladji, 1 težka križarka in nedoločeno število rušilcev. Poleg tega je bilo uničenih pomembno število pomožnih vojnih ladij (ogledniških ladij; ladij, ki polagajo ali pobirajo mine, monitorjev itd.). V celoti je, kakor smo zvedeli s pristojnega mesta, sovjetska mornarica izgubila 82% bojne zmogljivosti. Poleg tega je rusko brodovje praktično izgubilo razen Sebastopola vsa svoja evropska oporišča.

4. **Prometne zveze in prevozna sredstva:** Okroglo 75.000 motoriziranih prevoznih sredstev, približno 30.000 železniških vagonov, nad 25.000 ton trgovskega brodovja. Število izgubljenih konj in voz, ki so jih Rusi izgubili in ki je tudi veliko, je absolutno nemogoče točno podati.

5. **Ozemlje:** skoraj 2,000.000 štirijaških kilometrov zemlje. Na tej površini je v normalnih časih živelo približno 90,000.000 ljudi.

To so rezultati prvih stotih dni vojne, stotih dni slave in zmag. Zdaj se začenja oktober in nismo optimisti, če rečemo, da bo tudi ta mesec prinesel Angležem in njihovim zaveznikom Rusom zelo neprijetna in žalostna presenečenja.

Vojaški položaj je odličen. Nove velike bitke so na obzorju, čakajo nas nove velike naloge. Bitka za Kijev je končana in na obzorju se kaže druga, še bolj orjaška bitka. »Največji« podvigi iz Ukrajine se lahko še prekosijo. Maršal Timošenko se trmasto upira nemškim četam, ki mu zapirajo pot proti Smolensku.

Operacija srca, ki so se vanj zapičile škarje

V Firenci so pretekli torek v tamkajšnji otroški bolnišnici »Meyer« poskusili z nenavadno operacijo, ki je sijajno uspela. Operirali so nekega 13-letnega dečka in mu zašili srce, v katerem je zijala globoka rana, zadana s škarjami. Prof. Gaetano Mangione, ki je brž slutil, da mora deček imeti rano na srcu, se je takoj odločil za operacijo. Posekal je dečku na levi strani količino strjene krvi in potem lepo zašil rano nad desnim srčnim prekatom, kamor so se bile dečku zapičile škarje. Nazadnje je potem zašil še odprtino, ki jo je bil naredil v prsnem košu, da je mogel do srca.

Zdravnik prof. Gaetano Mangione je dečku dal pred operacijo narkozo etra. Operacija je bila opravljena v nekaj več kot četrt ure. Deček je bil tako rešen gotove smrti. Dečkovo zdravstveno stanje se je potem hitro zboljšalo, kar je najboljši dokaz, da je ta izredna operacija imela popoln uspeh.

Čudežni dogodek v Sevilli

V španskem mestu Sevilli se je primeril dogodek, ki je med tamkajšnjim globoko vernim ljudstvom zbudil nenavadno pozornost in ga smatrajo za pravi čudež. Zgodilo se je tole:

16. septembra je v neekm sevilskem samostanu umrla nuna, sestra Maria de La Ascension, ki je uživala že mnogo let veliko spoštovanje pri vseh zaradi svojih izrednih kreposti in dobrega srca. Njeno truplo je bilo položeno na mrtvaški oder v cerkvi dotičnega samostana in je tam ostalo vse do preteklega ponedeljka. Ves čas — torej celih dvanajst dni — pa se ni prav nič spremenilo.

Naprošeni so bili nato številni ugledni zdravniki, naj ta primer preiščejo in podajo potem svoje strokovno mnenje. Poročilo so zdravniki poslali cerkvenim oblastem. Kakšno je bilo, podrobno ni znano. Pokojno nuno so naslednji dan v Sevilli pokopali, po mestu pa so ljudje trdno prepričani, da gre v tem primeru za čudež.

Hranilna vrednost sadja

Iz Berlina poročajo zadnje čase o novih uspehih, ki so jih nemški raziskovalci dosegli pri proučevanju vprašnja, koliko hranilnih snovi vsebuje raznovrstno sadje. Poročevalski urad »Centraleuropa« piše, da so zadnji takšni poskusi pokazali, da sadje vsebuje v glavnem ogljikove hidrate, mineralne snovi in vitamine. Sadje jagodaste oblike vsebuje 9.7 odstotkov ogljikovih hidratov in 0.6 odstotkov mineralnih snovi. Sadje s pečkami ima do 12.8 odstotkov ogljikovih hidratov pa spet 0.6 odstotkov. Posebno bogata na vitaminih je med sadjem, ki ima pečke, češplja, imenovana »Regina Claudia«. Med vsem sadjem s pečkami imata sploh češplja in češnja največ vitaminov, med sadeži, ki imajo jagodasto obliko, pa vsebujejo največ vitaminov murve.

Kako so Finci ujeli petrograjsko operno plesalko

Po poročilu iz Berna so Finci v zadnjih bojih ujeli tudi petrograjsko operno plesalko. Pravijo, da je bila tudi ona mobilizirana in poslana z drugimi vojaki vred na vojsko. Opravljala pa naj bi posebno službo. Zaposlili so jo v Viipuriju kot tipkarico pri glavnem stanu sovjetskih oddelkov v tej finski utrdbi.

Ob zadnjem prodiranju finske vojske je sovjetski generalni štab v Viipuriju skušal zbežati in se je podal proti jugu. Operna pevka, oziroma tipkarica, se je na tem begu ločila od ostale skupine in je dolgo časa tavala po tamkajšnjih gozdovih. Enega ujetih sovjetskih častnikov so privedli pred mikrofon, preko katerega je klical plesalko: »Lola, pusti se ujeti!«

Petrograjska operna plesalka — bojevnica, ki je spoznala častnika po glasu, se je nato podala v smer, odkoder je sodila, da glas prihaja. Po poldrugem dnevu se ji je posrečilo vsej sestradani in razcapani priti do finskih čet, ki so jo sprejele in ji dale prvo pomoč.

Izreden primer »solidarnosti« med živalmi

Čeprav je znano, da med živalmi na splošno vlada velika vzajemnost, če smemo tako reči, je gotovo vreden posebne omembe izreden tak primer, ki so ga doživeli ribiči ob norveški obali pri Trondhjemu. Morje je zagnalo preveč na plitvo mladega kita, dolgega tri metre. V bližini je bila vprav tedaj skupina norveških ribičev, ki so brž opazil, kako izredna prilika se jim nudi. Hitro so se vrgli na kita in ga pobili. Nato so ga pustili na mestu in odšli iskat primerno vozilo, da bi žival odpeljal domov. Ko pa so se vrnili, so doživeli novo, še bolj nenavadno presenečenje kot prej. Kita, ki so ga bili prej ubili, ni bilo več tam. Medtem ko so bili odsotni, je prišel ponj drug kit, ki je mrtvega »tovariša« zvlekel nazaj na odprto morje. To se mu je posrečilo storiti ravno še pravočasno, kajti ribiči so se vrnili k obali vprav v trenutku, ko sta se živali zmagoslavno izmuznili, da jih ribiči niso mogli več doseči.

»Mrzla luč« kresnic bi bila predraga

Zdaj znajo v laboratorijih pripraviti tudi »mrzlo luč«, ki je bila doslej ljubezniva skrivnost junijskih kresnic. Kresničina lučka zasveti zaradi oksidacije ali zgorevanja kemične snovi, ki jo imenujejo luciferin. Vendar pa bi ne bila izdelava »mrzle luči« v gospodarstvu prav nič koristna, saj so zanjo potrebne ogromne količine kisika. Povrh tega pa bi dobili razsvetljavo, ki bi bila v primeri z drugimi umetnimi razvetljavami znatno slabotnejša. Pri istih stroških bi bila svetilna moč električnih svetilk za 4,54%, acetilenskih svetilk za 17,17% in neonskih svetilk za celih 60% močnejša kakor umetna »mrzla luč«.

Naročite „Slovencev koledar" dokler je še čas!

Širite najboljši slovenski popoldnevnik »Slov. dom«

BELA ČAROVNICA

pustolovski roman 21

»Pridite, pridite!« jima je zaklical s prisrčnim glasom. »Dobrodošli v moji samoti! Oprostite mi, da ste po moji krivdi morali prisostvovati neljubemu prizoru. Moram pač zahtevati, da se moji ukazi natančno izpolnijo. Moral sem namreč končati neko zelo važno delo in zato sem vrtnarju naročil, da ne sme nikogar pustiti na vrt in pod nobenim pogojem.«

»Oprostite torej,« je dejal Doret in se okrenil, kakor da bi hotel oditi. Toda starec ju je s tako prisrčnostjo povabil naj ostaneta, da sta se končno udala in popolnoma umirila.

»Nikakor ne smete oditi. Ostanite! Sedaj sem že končal ono delo, zaradi katerega sem izdal ono prepoved. Saj sem vrtnarju ravnokar hotel naročiti, da sedaj zopet lahko dovoli vstop onim, ki bi me hoteli priti obiskat. Prosim vas, da mi oprostite in da smatrate ta neljub dogodek kot zaključen. Zelo me veseli, da sem vas mogel spoznati in hvaležen vam bom, če boste hoteli popiti z menoj čašico čaja.«

Doretu se je zdelo umestno, da staremu gospodu ne pove, da je časnikar. Sklenil je, da ga bo šele pozneje prosil za dovoljenje, če sme objaviti to, kar mu bo zanimivega povedal. Skušal je napeljati pogovor na učenjakove izdajdbe, toda ta ni hotel o teh stvareh mnogo govoriti. Zdelo se je, kot da hoče zaenkrat vse to ohraniti samo zase. Zato je pogovor kmalu prešel na druge stvari.

Kljub temu pa je njihov razgovor postal kmalu prav prisrčen. Lizika je opazovala razne rastline in vpraševala za njihovo ime. Zapazila je tudi majhen teleskop na vrhu malega stolpiča. Giroux, ki je sledil njenemu pogledu je začel pojasnjevati:

»Poslužujem se ga za opazovanje lune, ki ima tako velik vpliv na rastline. Nihče ne more tajiti tega vpliva. Dandanes so učenjaki morali celo priznati, da vpliva tudi na živali in celo na zdravje ljudi. Ta vpliv je zelo močan. Pomislite le na ogromne množine voda, katere dviguje ob plimi. Sicer pa ni mogoče tajiti, da je mesec sam na sebi zelo zanimiv. S tem teleskopom ga morem še precej dobro opazovati. Mogoče je razločiti vsako posamezno pogorje in vse doline.

Nato se je sklonil k svojima gostoma in jima dejal z naglasom, kakor da bi jima hotel izkazati posebno uslugo:

»Prihodnji torek bo mogoče zvečer zelo lepo opazovati prvi krajec. Pridite! Nudil se vam bo izreden prizor.«

Iskreno se vam zahvajujeva za vašo prijaznost,« je dejal Doret, ki je sledil starčevim besedam z velikim zanimanjem. »Z velikim veseljem sprejmeva vaše ljubeznivo vabilo.«

Toda v hipu se je spomnil, da je že sprejel drugo, važnejšo nalogo, in v boju proti skrivnostnemu Croixnoirju ni smel izgubljati časa. Moral je torej gostitelju z žalostjo povedati, da njegovega povabila ne more sprejeti. Liziki je bilo zelo žal, da ne bo mogla izkoristiti lepe prilike, kajti bila je zelo navdušena za zvezdoslovje in se je že veselila prelepega užitka. Zato pa ji je nekoliko potemnel obrazek, ko je slišala, da je njen zaročenec odklonil vabilo. Toda kmalu se ji je obraz zopet razjasnil, ker se ji je zdelo, da je našla rešitev. Dejala je:

»Če ti ne moreš priti, me bo lahko spremljal papa. Zelo žal bi mi bilo, če bi ne smela izrabiti te lepe prilike.«

Doret ni imel poguma, da bi ji ugovarjal, čeprav se mu ta ponočni izlet ni zdel brez nevarnosti.

Medtem je stara Lucija prinesla čaj, katerega sta mlada obiskovalca bila zelo vesela. Lizika pa je vzela v roke Jurijev krasen fotografski aparat in dejala:

»Rada bi, Jurij, da me slikaš v družbi z gospodom Girouxom, seveda če on nima nič proti temu. Saj mi dovolite to, kaj ne, gospod Giroux?«

Stari gospod je hotel vljudno ugovarjati, češ, da se ne slika rad. Doret se je nasmehnil njegovi skromnosti, misleč, da je tudi to njegova posebnost. Skušal ga je torej pregovoriti, da bi ustregel Liziki in ga spomnil, da se je pustil slikati celo za knjigo »Normandija v slikah« prav na istem naslanjaču, s prekrižanimi rokami in s sklenjenimi rokami, kakor jih je imel navado vedno držati. Starec se je moral vdati. Prekrižal je noge, se nasmehnil in sklenil roke na svojem okroglem trebušcku. Lizika je stopila zadaj za naslanjač in Doret je naredil več posnetkov.

Mlada obiskovalca nista ostala dolgo, ker se jima je zdelo, da ne smeta predolgo zadrževati učenjaka, ki je bil z njima tako zelo prijazen. Zelo zadovoljna s svojim obiskom, sta se vračala proti izhodu v družbi prijaznega učenjaka.

Ko sta se vračala proti vznožju, kjer sta pustila svoj avtomobil, je Doret dejal:

»Kako čudno! Jaz bi to hišo imenoval »Vilo treh starih norcev.«

Lizika se je njegovi opazki na vse grlo nasmejala in stekla po pobočju. Tudi Doret je bil zelo dobro razpoložen. In vendar se ju je dotaknila senca njunega sovražnika, ne da bi bila to opazila!

Ko sta namreč dospela do avtomobila, je Lizika odprla svojo torbico in začela stikati za pudrom. Doret pa je medtem opazil pri krmilu bel listek. Vzel ga je previdno, da bi deklica ničesar ne opazila in ga prečital. Bilo je le nekaj besed, čigar pomen pa je bil strašen:

»Moje maščevanje vaju zasleduje.

Croixnoir.«

Doreta se je polastil silen nemir.

»Bil je tukaj!« je dejal sam pri sebi in se stresel.

Pogledal je okrog sebe v nekem nagonskem strahu, kakor da bi se moral boriti z nevidnim bitjem, ki mu je neprestano blizu. Toda okrog sebe ni videl drugega kot zapuščeno pokrajino.

IX.

Komisar Flobert se ni zelo razburil zaradi nevarnosti, kateri je bil ušel. Rana mu ni delala velikih preglavic in bil je še bolj odločen kot prej, da hoče razjasniti skrivnostno zadevo, katere se je lotil s takšno vnemo. Hotel je zmagati za vsako ceno.

Ob petnajsti uri istega dne, ko sta Doret in Lizika krenila proti hiši gospoda Girouxa, je krenil proti policijskemu ravnateljstvu, da bi se javil svojemu predstojniku in mu povedal, da je pripravljen zopet odločno stopiti v boj. Toda ravnatelja ni bilo in povedali so mu, da se bo vrnil šele pozno.

Komisarju se je zdelo škoda, da bi izgubljal čas, toda niti sam ni vedel, česa naj bi se lotil. Pogledal je v svojo beležnico. Ničesar drugega ni imel zabeleženega, kot to, da mora še enkrat zaslišati akademika Foriera.

Toda to zasliševanje je postalo brezpomembno, odkar se je doznalo, kdo je bil morilec odvetnika Legrosa, čeprav ga ni bilo mogoče zaslediti. Vendar pa je bilo treba razčistiti zadevo s kokarnom. Tudi še ni bilo pojasnjeno, kakšni odnošaji so obstajali med odvetnikom in akademikom Forierom. Ni bilo torej čisto brez pomena, da zasliši akademika.

Za Ljudsko tiskarno v Ljubljani: Jože Kramarič — Izdajatelj: inž. Sodja — Urednik: Mirko Javornik — Rokopisov ne vračamo — »Slovenski dom« izhaja vsak delavnik ob 12
Mesečna naročnina je 6 lir, za inozemstvo 10 lir — Uredništvo: Kopitarjeva ulica 6/III — Uprava: Kopitarjeva ulica 6, Ljubljana — Telefon štev. 40-01 do 40-05 —
Podružnica: Novo mesto.